Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0420U100640

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-06-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демедюк Юрій Григорович
2. Demediuk Iurii Hryhorovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 07.00.01

Назва наукової спеціальності: Історія України

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-06-2020

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Міністерство освіти і науки України

Код за ЄДРПОУ: 38621185

Місцезнаходження: просп. Перемоги, 10, м. Київ, Київська обл., 01135, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): К 26.133.02

Повне найменування юридичної особи: Київський університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська 18/2, м. Київ, Київ, 04053, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська 2, м. Одеса, Одеська обл., 65058, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Православні церкви України у Одеській, Миколаївській та Херсонській областях 1991 – 2010 років: інституалізаційний та громадсько-політичні аспекти

2. Orthodox Churches of Ukraine in Odesa, Mykolaiv and Kherson regions 1991 - 2010: institutionalization and socio-political aspects

Реферат/анотація:

1. У роботі висвітлені особливості процесу становлення і розбудови Православних Церков України у національній та регіональній площинах упродовж 1991-2010 рр.; визначені основні етапи та напрями їх громадсько-політичної діяльності та взаємин з державними органами влади; відображено особливості відродження УАПЦ в Україні упродовж ХХ ст. та розбудови церковних структур на загальнодержавному та регіональному рівнях; розкрито процес утворення УПЦ МП та особливості її інституалізації в південноукраїнських єпархіях; простежено специфіку становлення та розвитку УПЦ КП у національному та регіональному контекстах; визначено основні тенденції взаємин загальнодержавних та місцевих органів влади з Православними Церквами України; проаналізовано зміст і основні проблеми міжконфесійного спілкування на території Миколаївської, Одеської та Херсонської областей; досліджено основні етапи в громадсько-політичній діяльності Православних Церков України. Доведено, що упродовж 1991-1994 рр.

розпочався перший етап державно-церковних взаємин, які здебільшого стосувалися процесу повернення державою культового майна Церквам, виділення ділянок під церковну забудову та зміни податкової політики по відношенню до релігійних організацій. У цей період спостерігався політичний аспект започаткуванням співпраці духовенства з державою, який проявлявся в представництві релігійних діячів у представницьких органах державної влади та місцевого самоврядування. Другий етап державно-церковної співпраці (1994-2004 рр.) позначився соціально-політичним спрямуванням. Подальший розвиток отримало вирішення проблеми передачі культового майна та виділення земельних ділянок під церковне будівництво, що було започатковано упродовж попереднього етапу. У цей же час спостерігалась політизація контактів духовенства з органами місцевої влади на тлі міжцерковного протистояння, яке мало певний ідеологічний підтекст. Часто конфлікти Церков використовувались як інструмент політичної боротьби. Зокрема, УПЦ проявляла проросійську орієнтованість і займала непримириму позицію по відношенню до інших конфесій. Одеська єпархія УПЦ була постійним ініціатором конфліктів на території області, зумовлених суспільними і громадсько-політичними аспектами її діяльності. Упродовж третього етапу (2005-2010 рр.), на тлі невирішених до кінця питань стосовно передачі культового майна та виділення земельних ділянок під церковне будівництво, спостерігалась активізація громадсько-політичного аспекту в контексті державно-церковних стосунків на території Миколаївської, Одеської та Херсонської областей. Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному з'ясуванні процесу інституалізації Православних Церков України та їхніх взаємин з державними органами влади у справах релігій в загальнодержавному та регіональному рівнях у період 1991-2010 рр., що вперше стало предметом спеціального дослідження. В ході підготовки дисертації здійснено евристичну роботу, в результаті якої виявлено неопубліковані джерела в архівних установах України, переважна більшість яких уводиться до наукового обігу. Уперше запропоновано новий концептуальний підхід дослідження інституалізації Православних Церков України шляхом висвітлення цих процесів в державній і регіональній площинах та порівняння становища цих Церков в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях; здійснено комплексне дослідження особливостей державно-церковних взаємин на регіональному рівні; визначено етапи і основні напрями участі Православних Церков України у громадсько-політичному житті Одеської, Миколаївської та Херсонських областей; дістало подальший розвиток дослідження взаємовідносин Православних Церков України на державному та місцевому рівнях; з'ясування специфіки формування державних органів у справах релігій; уточнено і доповнено хронологію розвитку суб'єктів державно-церковних взаємин. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони значно розширюють спектр наукових знань з церковної історії України. Основні результати, узагальнення та положення дисертації можуть стати підґрунтям для подальших наукових розробок проблеми діяльності Православних Церков України у 1991-2010 рр. у контексті інституалізації та громадсько-політичної діяльності. Вони можуть бути використані в загальних лекційних курсах, при написанні підручників з історії України, церковної історії та релігієзнавства у закладах вищої освіти. Висновки дисертаційної роботи можуть бути враховані державними органами влади та керівництва відповідних єпархій в процесі формування державно-релігійної політики та духовного розвитку.

2. The features of the process of formation and development of the Orthodox Churches of Ukraine in the national and regional planes during 1991-2010 are covered in the paper; the main stages and directions of their socio-political activity and relations with state authorities are determined; the features of the UAOC's revival in Ukraine during the twentieth century are revealed and the erection of church structures at the national and regional levels; the process of formation of the UOC (Moscow Patriarchate) and peculiarities of its institutionalization in the Southern Ukrainian dioceses are revealed; the specificities of the formation and development of the UOC of Kyiv Patriarchate in national and regional contexts were monitored; identified the main tendencies of relations between the national and local authorities with the Orthodox Churches of Ukraine; the content and main problems of interfaith communication of the Orthodox Churches in Odeska, Mykolaivska, Khersonska oblasts of Ukraine are revealed; main stages in the socio-political activity of the Orthodox Churches of Ukraine are investigated. It is proved that during 1991-1994 the first stage of state-church relations began, mainly concerning the process of

return of cult property to the Churches by the state, allocation of sites for church building and changes of tax policy towards religious organizations. During this period, a political aspect was observed with the initiation of cooperation between the clergy and the state, which was manifested in the representation of religious figures in representative bodies of state power and local authorities. The second stage of state-church cooperation (1994-2004) was marked by socio-political orientation. The further development of the solution of the problem of the transfer of cult property and the allocation of land for church construction, which was initiated during the previous stage. At the same time, there was a politicization of the clergy's contacts with local authorities against the backdrop of inter-church confrontation, which had a certain ideological implication. Church conflicts were often used as an instrument of political struggle. In particular, the UOC showed a pro-russian orientation and held an irreconcilable stance against other denominations. The Odesa diocese of the UOC was a constant initiator of conflicts in the region, caused by the social and socio-political aspects of its activity. During the third stage (2005-2010), against the backdrop of unresolved issues regarding the transfer of cult property and the allocation of land for church construction, there was an intensification of the social and political aspect in the context of state-church relations in the territory of Mykolaiv, Kherson and Odesa regions. The scientific novelty of the results obtained is to comprehensively find out the process of institutionalization of the Orthodox Churches of Ukraine and their relations with state authorities on religious affairs at the national and regional levels in the period 1991-2010, which was the first subject of special study. During the preparation of the dissertation heuristic work was carried out, as a result of which unpublished sources were discovered in the archival institutions of Ukraine, the vast majority of which are introduced to scientific circulation. The new conceptual approach to the study of the institutionalization of the Orthodox Churches of Ukraine has been proposed by highlighting these processes in the state and regional planes and comparing the situation of these Churches in Odesa, Mykolaiv and Kherson regions; a comprehensive study of the peculiarities of state-church relations at the regional level; stages and main directions of participation of the Orthodox Churches of Ukraine in the social and political life of the Odesa, Mykolaiv and Kherson regions were determined; further developed a study of the relationship between the Orthodox Churches of Ukraine at the state and local levels; to find out the specifics of formation of state bodies in religious affairs; the chronology of development of the subjects of state-church relations has been specified and supplemented. The practical significance of the results of the research is that they significantly expand the range of scientific knowledge in the church history of Ukraine. The main results, generalizations and provisions of the dissertation can be the basis for further scientific developments of the problem of activity of the Orthodox Churches of Ukraine in 1991-2010 in the context of institutionalization and socio-political activity. They can be used in general lecture courses, when writing textbooks on the history of Ukraine, church history and religious studies in institutions of higher education. The conclusions of the dissertation can be taken into account by the state authorities and the leadership of the respective dioceses in the process of forming state-religious policy and spiritual development.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бачинська Олена Анатоліївна

2. Bachynska Olena Anatoliivna

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Тетяна Григорівна

2. Savchuk Tetyana G.

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарчук Петро Миколайович

2. Bondarchuk Petro Mykolaiovych

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Щербак Віталій Олексійович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Щербак Віталій Олексійович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.